

การประเมินโครงการศูนย์วิชาการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการสร้างเสริมสุขภาพ :

ประเด็นการสื่อสารสาธารณะ

ด้วยการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA)

1. **ชื่อโครงการ** การประเมินโครงการศูนย์วิชาการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการสร้างเสริมสุขภาพ : ประเด็นการสื่อสารสาธารณะ ด้วยการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA)
2. **คณะทำงาน** ดร.ดุริยางค์ วาสนา และ ดร.ปวีตร ชัยวิสิทธิ์
3. **ที่มาและความสำคัญ**

สื่อเป็นเครื่องมือที่ทรงอิทธิพลยิ่ง ทั้งในการสร้างการรับรู้ การเรียนรู้ของผู้คน และการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งการรักษาสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ เนื่องจาก การสื่อสารจะช่วยทำให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคคลร่วมมือกันค้นหาเป้าหมายร่วมกัน อีกทั้ง การสื่อสารยังเป็นแนวทางให้สมาชิกในกลุ่มได้มีโอกาสเรียนรู้ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมของกันและกัน ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดต่างๆ เกิดการเปิดใจกว้างเพื่อยอมรับความคิดเห็นและพฤติกรรมตลอดจนเกิดการพัฒนสัมพันธ์ภาพระหว่างกันและร่วมมือกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารจึงถูกมอบหมายภารกิจให้มีหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยเหลือให้การพัฒนาสังคมสามารถดำเนินการได้อย่างลุล่วง ถือเป็น “การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคม” นั่นเอง ซึ่งการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า “การสื่อสารสาธารณะ (Public Communication)” นับเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการพัฒนาของสังคมเช่นเดียวกัน เนื่องจาก การสื่อสารสาธารณะเป็นการสื่อสารที่สังคมร่วมกันผลิตประเด็นจนเป็นกระแสสังคม ไม่มีใครเป็นเจ้าของเรื่องหรือศูนย์กลางของการผลิต แม้ในตอนต้นๆ จะมีใคร องค์กรใด เป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาก็ตาม

ทั้งนี้ ศูนย์วิชาการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการสร้างเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารสาธารณะที่จะมีบทบาทเข้ามาช่วยในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสุขภาพในพื้นที่ได้ จึงได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินให้แก่สมาคมสื่อชุมชนภาคใต้ นครศรีธรรมราช เพื่อดำเนิน “โครงการศูนย์วิชาการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการสร้างเสริมสุขภาพ : ประเด็นการสื่อสารสาธารณะ” เป็นจำนวนเงิน 1,300,000 บาท เพื่อสนับสนุนการจัดรายการ การพัฒนาระบบการสื่อสารสาธารณะ การพัฒนาสื่อที่มีคุณภาพและจริยธรรม เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพตามประเด็นปัญหาสำคัญของภาคใต้ ทั้ง 4 ประเด็นหลัก และ 12 ประเด็นย่อย โดยในขั้นตอนของการดำเนินโครงการจะต้องมีขั้นตอนของการประเมินการดำเนินโครงการด้วย จึงเป็นที่มาของการดำเนินการ “โครงการประเมินโครงการศูนย์วิชาการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการสร้างเสริมสุขภาพ : ประเด็นการสื่อสารสาธารณะ ด้วยการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA)” ดังกล่าว

4. วัตถุประสงค์ของการประเมิน

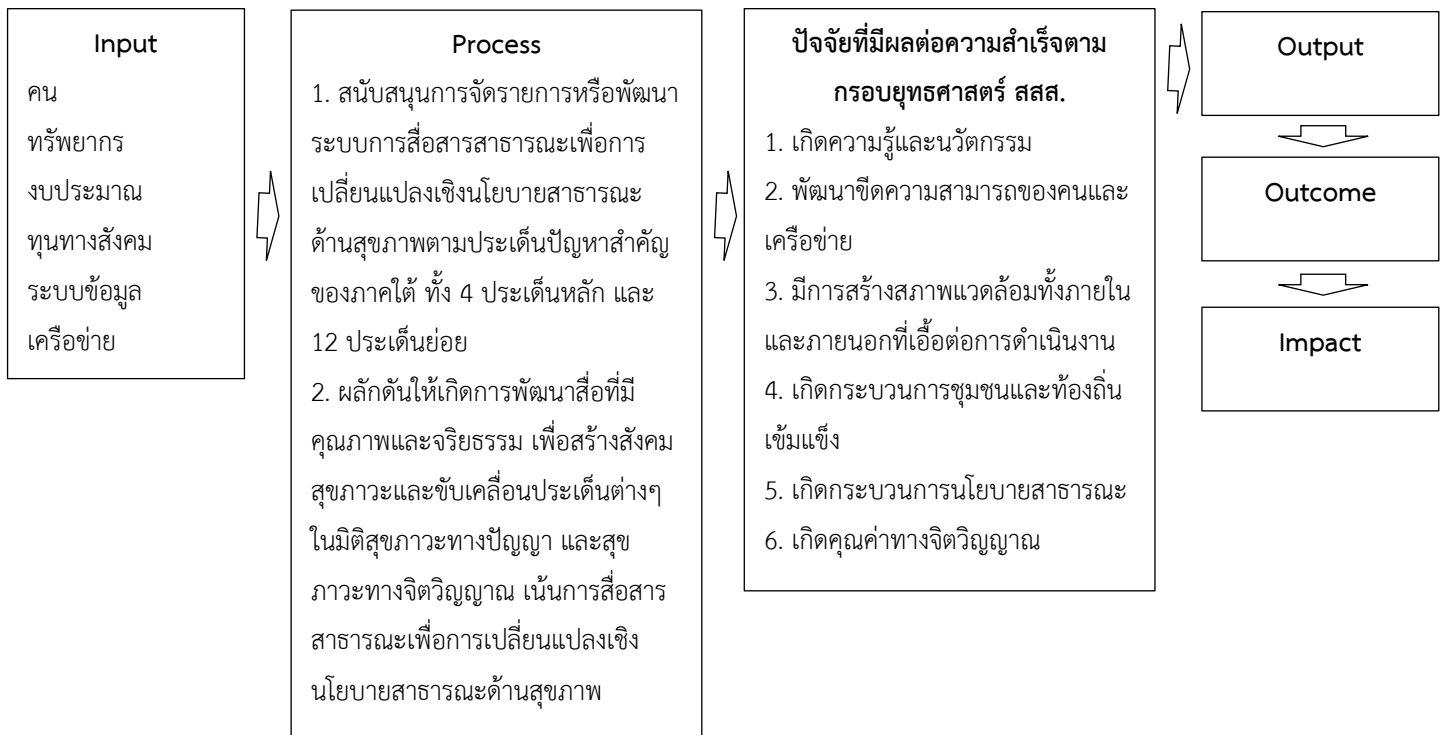
วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อประเมินโครงการศูนย์วิชาการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการสร้างเสริม

สุขภาพ : ประเด็นการสื่อสารสาธารณะ ด้วยการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA)

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อประเมินความสำเร็จและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จตามกรอบยุทธศาสตร์ สสส. ประกอบด้วย 1) เกิดความรู้และนวัตกรรม 2) พัฒนาขีดความสามารถของคนและเครือข่าย 3) มีการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินงาน 4) เกิดกระบวนการชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง 5) เกิดกระบวนการนโยบายสาธารณะ และ 6) เกิดคุณค่าทางจิตวิญญาณ

5. พื้นที่ศึกษา พื้นที่ดำเนินงานประเด็นการสื่อสารสาธารณะ 14 จังหวัดภาคใต้

6. กรอบแนวคิดการประเมิน

7. วิธีดำเนินการและขั้นตอนการประเมิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์ (ของแต่ละขั้นตอน)	รายละเอียดกิจกรรม	วิธีดำเนินการ
การกลั่นกรอง (Public screening) และการกำหนด ขอบเขตและแนว ทางการประเมิน (Public scoping)	ทบทวนและกำหนดขอบเขต แนวทางการประเมิน	1. การทบทวน รายละเอียดของ โครงการประเด็นการ สื่อสารสาธารณะจาก เอกสารโครงการ	1. ทีมประเมินทบทวนรายละเอียดข้อเสนอ โครงการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม ตัวชี้วัด ของโครงการฯ จากเอกสารโครงการ เพื่อเป็นข้อมูล input ในการทำ scoping
		2. การทบทวน เอกสารวิชาการ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบ แนวคิดและกำหนด ขอบเขตเชิงเนื้อหา	2. ทีมประเมินทบทวนเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขต เนื้อหาและจัดทำร่างตัวชี้วัดการประเมิน
		3. การประชุมกลุ่ม ย่อยเพื่อกำหนด ขอบเขตการประเมิน ร่วมกับผู้รับผิดชอบ โครงการ ผู้เกี่ยวข้อง และ stakeholder	3. ทีมประเมินจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเสนอ ร่างขอบเขตและตัวชี้วัดการประเมินที่ได้จาก ข้อ 2 4. ทีมประเมินปรับรายละเอียดเนื้อหา ตัวชี้วัด และจัดทำเครื่องมือตามตัวชี้วัดการ ประเมิน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อไป
การประเมินผล กระทบ (Public assessing)	ประเมินโครงการตามขอบเขต ที่กำหนด	1. การเก็บรวบรวม ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ตาม เครื่องมือที่กำหนด 2. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำรายงาน การประเมิน	1. ทีมประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลตาม เครื่องมือที่กำหนด ประกอบด้วย การ สัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ การบันทึกเสียง ด้วยอุปกรณ์บันทึกเสียง การบันทึกภาพด้วย อุปกรณ์บันทึกภาพ การบันทึกด้วยแบบ บันทึก (Check-list) และการสังเกตแบบไม่มี ส่วนร่วม 2. ทีมประเมินบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์ (ของแต่ละขั้นตอน)	รายละเอียดกิจกรรม	วิธีดำเนินการ
การทบทวนร่าง รายงานโดย สาธารณะ (Public review) และ การ ผลักดันเข้าสู่ กระบวนการตัดสินใจ (Public Influencing)	1. เพื่อคืนข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้อง และ stakeholder ได้ร่วมกัน ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ 2. เพื่อประเมินแนวทางและ วางแผนสู่การจัดทำนโยบาย สาธารณะ	1. ทีมประเมินร่วมจัด เวทีกับผู้รับผิดชอบ โครงการ เพื่อรับฟัง ความเห็น ตรวจสอบ ความถูกต้องครบถ้วน ของข้อมูลในร่าง รายงาน พร้อมจัดทำ ข้อเสนอแนะในการ ดำเนินงานต่อ (หน่วยงานไหนต้องทำ อะไร) 2. ทีมประเมินร่วมจัด เวทีเพื่อประเมิน แนวทาง รูปแบบ และ ความเป็นไปได้ในการ ผลักดันสู่นโยบาย สาธารณะ	เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อจัดทำร่าง รายงานการประเมินผลกระทบ 1. ทีมประเมินประสานงานกับผู้รับผิดชอบ โครงการ เพื่อเชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง และ stakeholder ของทุกกิจกรรมเข้าร่วมเวทีรับ ฟังผลการประเมินและร่วมตรวจสอบความ ถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล และให้ความเห็น ต่อแนวทางการพัฒนาโครงการในระยะต่อไป 2. ทีมประเมินนำเสนอร่างรายงานเพื่อรับฟัง ความเห็นและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยใช้กรอบยุทธศาสตร์ สสส. และผลผลิต ของโครงการ 3. รับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุง โครงการตามกรอบยุทธศาสตร์ สสส. และ ผลผลิตของโครงการ 4. ศึกษารูปแบบและแนวทางการผลักดันสู่ นโยบายสาธารณะใน 4 ประเด็นหลัก 12 ประเด็นย่อย
การติดตามและ ประเมินผล (Public Monitoring and Evaluation)	เพื่อติดตามและประเมินผล การดำเนินงานตาม ข้อเสนอแนะในการ ดำเนินงานต่อ	ออกแบบกิจกรรมการ ติดตามและ ประเมินผลตาม ข้อเสนอแนะในการ ดำเนินงานต่อจาก ขั้นตอนการทบทวน ร่างรายงานโดย สาธารณะ (Public review)	ทีมประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่ ออกแบบตามข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ต่อ อาจประกอบด้วย การสัมภาษณ์ด้วยแบบ สัมภาษณ์ การบันทึกเสียงด้วยอุปกรณ์ บันทึกเสียง การบันทึกภาพด้วยอุปกรณ์ บันทึกภาพ การบันทึกด้วยแบบบันทึก (Check-list) และการสังเกตแบบไม่มีส่วน ร่วม

7.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลคัดเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติคือ

7.2.1 ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการประเด็นการสื่อสารสาธารณะ

7.2.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น เช่น ตัวแทนเครือข่ายสื่อ ผู้ใช้สื่อ รับผิดชอบต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ 4 ประเด็นหลัก โดยคัดเลือกจากตัวแทนของกลุ่มและเป็นคนที่เข้าร่วมกับกิจกรรมของโครงการอย่างต่อเนื่อง

7.3 กลุ่มผู้เข้าร่วมกระบวนการหรือผู้ให้ข้อมูลตามขั้นตอน HIA

ขั้นตอน HIA	กลุ่มเป้าหมาย/ ผู้ให้ข้อมูล
การคัดกรอง (Public screening) และการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมิน (Public scoping)	ผู้รับผิดชอบโครงการ 2 คน ตัวแทนเครือข่ายสื่อและผู้ใช้สื่อ 5 คน ทีมประเมิน 2 คน
การประเมินผลกระทบ (Public assessing)	ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานตามกิจกรรม 10 คน ตัวแทนเครือข่ายสื่อ ผู้ใช้สื่อ รับผิดชอบต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 15 คน กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องกับประเด็น 12 คน
การทบทวนร่างรายงานโดยสาธารณะ (Public review) และ การผลักดันเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ (Public Influencing)	ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานตามกิจกรรม 10 คน ตัวแทนเครือข่ายสื่อ ผู้ใช้สื่อ รับผิดชอบต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 15 คน
การติดตามและประเมินผล (Public Monitoring and Evaluation)	ผู้รับผิดชอบโครงการ 2 คน ตัวแทนเครือข่ายสื่อและผู้ใช้สื่อ 5 คน ทีมประเมิน 2 คน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยเริ่มการวิเคราะห์ไปพร้อมๆ กับการรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วง เพื่อประโยชน์ในการตั้งคำถามต่อเนื่อง ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างการรวบรวมข้อมูล และกำหนดแนวทางของการรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไป